

tibus quandoque motu sensuque externo, tremulo saltem cordis & interiorum motu residuo, ne omnis vitalitas pereat, licet & eundem quandoque prorsus cessare, mors eveniens sufficienter testatum faciat. Finem huic Capiti impono, quem & additis sequenti Capite nonnullis de Refrigerantium usu in genere paragraphis, ipsi Dissertationi faciam.

CAPUT III.

DE

REFRIGERANTIUM USU.

TH. I.

Mplam Refrigerantium copiam sequitur ipsorum Usus describendus, qui cum diversissimus sit, diversas quoque & cautas meretur Annotationes, quas ut brevibus includerem paragraphis, proponere constitui Eorum usum variantem, ratione ipsorum Medicamentorum & rerum non-naturalium refrigerantium, variumque ratione Morborum, & Subjectorum.

TH. II.

Usum igitur refrigerantium medicamentorum differre, probat diversus eorundem operandi modus, quædam enim agunt in partes solidas, quædam in fluidas, Sanguinem & Lympham, quædam in ipsos Spiritus, unde Dilectus eorum utique instituendus est, ut finis exoptatus obtineatur; quamvis clarum sit, Consensum partium solidarum fluidarumque maximum esse, unaque affecta alteram etiam affici, quod tamen non impedit, quo minus existimemus, has præ illis alterationem majorem requirere & pati, juxta Medici intentionem, qui nunc Spiritibus

...magis, nunc magis
...variantem in
...
...Differunt eadem
...operando,
...refrigerant, quæ
...leviora terrea mo
...gravissima mineralia
...quam vegetabilia, ino
...agendi, ut vitriolum
...tum moventem in
...quæ crasiores hu
...biliosas & volatiles
...quam quæ diluendo
...differentiæ à prudet
...& proportio inter a
...& agant sapius medi
...quam activitatis.

...Usus quoque
...Ratione Rerum non-n
...essente subtiliori
...copiosiores elastica
...dunt motum, unde
...tiora & copiosiora
...quæ rebus nonnati
...leo, sicut Locis m
...refrigerantia, quam
...res sunt, quorum
...eorum, qui in calid
...sunt Sanguinem

Ratione Mor

tibus magis, nunc magis crassioribus fluidis motum vel
 qualitatem variantem inducere studet.

TH. III.

Differunt eadem quoque, ratione majoris vel mino-
 ris virtutis, operando, sic enim aquea & viscosa minus po-
 tenter refrigerant, quam terrea simul vi adstringente præ-
 dita, leviora terrea motum humorum minus retardant, quã
 gravissima mineralia, sãlia mineralia potentius operantur,
 quam vegetabilia, inque eodem genere hoc superat illud vi
 agendi, ut vitriolum superat Sal gemmæ; sic ea, quæ Spiri-
 tum moventem impediunt, magis refrigerant, quam ea
 quæ crassiores humores motos impediunt; ea, quæ
 biliosas & volatiles Sangvinis partes ligant, refrigerant magis,
 quam quæ diluendo saltem & successive agunt. Quæ Energiæ
 differentiæ à prudente Medico optime ponderandæ sunt,
 & proportio inter agens & patiens consideranda, quamvis
 & agant sæpius medicamenta magis ratione receptivitatis
 quam activitatis.

TH. IV.

Ufus quoque eorundem varias postulat Cautelas, ra-
 tione Rerum non-naturalium, temporis & Loci; sic Aëre
 existente subtiliori magisque mobili, particulæ ejusdem
 copiosiores elasticæ intra Corpus assumptæ majorem red-
 dunt motum, unde tempore æstatis conceduntur & poten-
 tiora & copiosiora refrigerantia, quam hyemis, de reli-
 quis rebus nonnaturalibus prolixitatis evitandæ gratia si-
 leo, sic in Locis meridionalibus melius ferunt homines
 refrigerantia, quam, qui Septentrionali polo propinquo-
 res sunt, quorumque humores minus moventur, quam
 eorum, qui in calidiori regione degentes subtiliorem pos-
 sident Sangvinem & mobilissimum.

TH. V.

Ratione Morborum, differt quoque usus Refrigeran-
 tium,

tium, in quibus eadem adhibere concessum est, si nimirum impetuofus & ultra modum auctus sit Motus Spirituum, vel æqualiter per omnes nervorum canales, vel saltem per quosdam, aut si prædominentur in reliquis humoribus abundantes particulæ mobiles, volatiles, sulphuræ, subactis inque Motum raptis simul particulis gravioribus, aut si vinculum fixarum & magis volatiliū Sangvinis partium sit solutum, mixturaque illarum blanda & cohesio dissoluta, quod in morbis acutis & malignis fieri videtur, vel ubi effervescens sanguis insignes producit hæmorrhagias. Verum licet omnibus in hisce Casibus uti liceat ijs, quæ motum humorum reddendo quietiorem, refrigerant, maxima tamen quoque Cautela requiritur, ne ab uno Caloris extremo progrediendo ad alterum extremum Refrigerationis, subitâ Mutatione, quæ semper est periculosa, vim Naturæ inferamus subitam, cujus tamen procedendi modus & hîc in modo applicandi Refrigerantia imitandus est, prout nimirum Natura ab uno extremo ad alterum, semper lentis gressibus procedit, sic pariter Medicum oportet, in hoc Casu eandem imitando, Calorem successivis vicibus mitigare, refrigerationem producendo, ne unâ vice violenter refrigerans idem efficiat, quod experiuntur ij damnū subitâ mutationis, qui maxime calefacti frigidam hauriunt.

TH. VI.

Nec minorem notam meretur Doctrina de Inflammationibus, quæ plurimæ oriuntur equidem ab obstructo Sangvinis motu in hac vel illa parte, & sunt dolorificæ Sensationes cum subsequente Calore, rubore ac pulsatione, magis tamen dependent ab æquilibrio motus in humoribus sublato, de quo Cap. 2. §. 7. egit, quam ab univ^{er}sali

veluti motu aucto omnium
ne carendum est ab ijs,
Humide, & potius vol
se tollendo reddunt m
dant, exhibitis enim
primæque crassior
iones in extremitat
que sanguinis in min
Cordis eodem contin
gis per ampliores &
geret quoque ipsam
gvinis quantitate ni
producta,

Ratione tandem
Refrigerantibus. J
Corporis succis gaude
orem possidens, ma
stamque ferre potest
gent gravibus viscidis
sola viæ ratio alijs m
minus ad motum a
Temperamentorum
Sanguineum & Cho
quibus, si opus fueri
copiosa refrigeranti
neque nimia Alter
Stimulosus, agere non
dem juxta oppositor
duci. Esto igitur
Laboris hujus

versali motu aucto omnium fluidorum, quo in Casu maxime cavendum est ab ijs, quæ multum refrigerant, e. g. in Pleuricidæ, & potius volatilia temperata, quæ obstructions tollendo reddunt motus æquilibrium, in usum trahenda sunt, exhibitis enim ijs, quæ motum quietiorem, sanguinemque crasfiorem redderent, refrigerantibus, obstructions in extremitatibus minimis fierent majores, motusque sanguinis in minori spatio constituti, [impetu pressivo Cordis eodem continuante, qui premebat antea, dum sanguis per ampliores & liberas vias vagabatur] auctus augeter quoque ipsam Inflammationem, licet eadem à Sanguinis quantitate nimia, vel qualitate viscosa aliave fuerit producta.

TH. VII.

Ratione tandem Subjectorum cavendum est utendo Refrigerantibus. Juvenilis enim ætas magis mobilibus Corporis succis gaudens hincque calorem naturalem majorem possidens, majorem etiam refrigerantium dosin, usumque ferre potest, quàm Senium, ubi membra frigent gravibus viscidisque humoribus ut plurimum onusta. Ipsa vitæ ratio alijs mobiles magis conciliat succos, alijs minus ad motum aptos, hincque dependent plurimæ Temperamentorum Alterationes & Varietates, è quibus Sanguineum & Cholericum ab effectu calida dicuntur, in quibus, si opus fuerit, optimè conveniunt potentiora & copiosa refrigerantia; ne quid nimis tamen ubique observetur, ne nimia Alteratio noxam adferat, de qua, brevitatis Studiosus, agere non constitui, cum præterea ex dictis eadem juxta oppositorum eandem rationem facile possit deduci. Esto igitur Lectoris benevoli mite judicium Laboris hujus extemporanei optatus Finis.

S. J. O.

CO.